

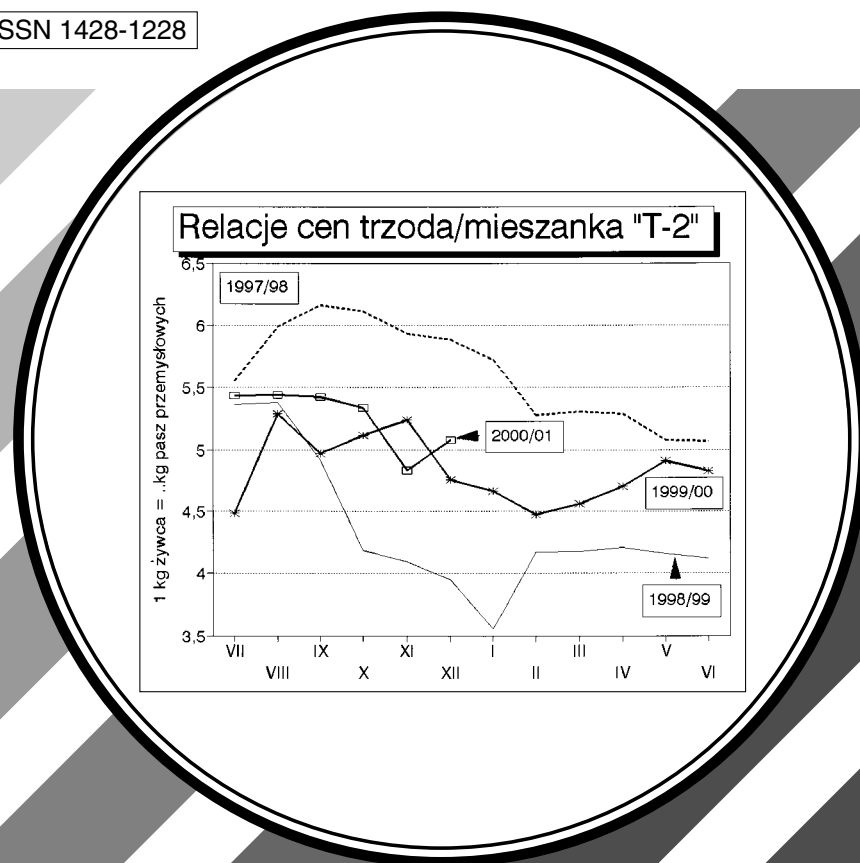
RYNEK PASZ

stan i perspektywy

ISSN 1428-1228

**RAPORTY
RYNKOWE**

KWIECIEŃ 2001

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
 - II. Krajowa produkcja surowców paszowych – *M. Kisiel, W. Dzwonkowski*
 - III. Popyt krajowy na surowce paszowe – *M. Kisiel, W. Dzwonkowski, M. Wigier*
 - IV. Handel zagraniczny surowcami paszowymi – *W. Łopaciuk, W. Dzwonkowski*
 - V. Sytuacja na światowych rynkach surowców paszowych – *M. Kisiel, J. Burakiewicz*
 - VI. Ceny krajowe podstawowych surowców paszowych i pasz przemysłowych
– *M. Kisiel, J. Burakiewicz, W. Dzwonkowski*
- Aneks

**Przy publikowaniu fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: 827-36-64

AUTORZY:

dr Michał Kisiel

• IERiGŻ •

Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 551

dr Jan Burakiewicz

• IERiGŻ •

Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 551

mgr Wiesław Dzwonkowski

• IERiGŻ •

Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 616

mgr Wiesław Łopaciuk

• IERiGŻ •

Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 719

mgr Marek Wigier

• IERiGŻ •

Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 438

Raport zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 27.03.2001 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Materko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejny raport wydany będzie w październiku 2001 r.

W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek mleka /20/ • kwiecień 2001,
2. Rynek ziemniaka /19/ • kwiecień 2001,
3. Rynek drobiu i jaj /19/ • maj 2001,
4. Rynek cukru /19/ • maj 2001,
5. Rynek mięsa /20/ • maj 2001,
6. Rynek zbóż /20/ • czerwiec 2001,
7. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /13/ • czerwiec 2001,
8. Rynek rzepaku /19/ • czerwiec 2001,
9. Rynek owoców i warzyw /18/ • lipiec 2001,
10. Rynek ziemi rolniczej /4/ • wrzesień 2001,
11. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /20/ • październik 2001,
12. Rynek pasz /10/ • październik 2001,
13. Popyt na żywność /2/ • grudzień 2001.

W sezonie 2000/01 krajowa produkcja głównych rodzajów pasz treściwych (energetycznych i białkowych) ponownie spadła i to w dużo większym stopniu niż w sezonie poprzednim – o 19 %, wobec 6 %. Spadek pasz zbożowych wyniósł ponad 20 % podczas gdy produkcja surowców wysokobiałkowych pozostała na poziomie z sezonu 1999/00.

Głęboki regres krajowych zbiorów zbiegł się w czasie z 24 % redukcją początkowych zapasów zbóż co skutkuje 14.5 % spadkiem globalnej podaży zbóż ze źródeł krajowych mierzonych łączną wielkością zapasów i zbiorów.

W r. 2001 zbiory zbóż podstawowych wraz z mieszkami i kukurydzą w najlepszym razie mogą być odbudowane do poziomu z r. 1999 (25.7 mln ton). Już obecnie wiele wskazuje na to, że w cyklu produkcyjnym 2000/01 nie powinno dojść do redukcji powierzchni uprawy zbóż, natomiast do 28.5-29.5 q/ha (wobec 25.4 q/ha uzyskanych w r. 2000) może podwyższyć się ich plonowanie. Zbiory zbóż wyniosły by wówczas w granicach 25-26 mln ton.

Wobec pogłębiania się spadkowych tendencji w produkcji zwierzęcej (zwłaszcza w chowie trzody chlewnej) chłonność krajowego rynku pasz treściwych¹, która w roku 1999/00 zmniejszyła się o około 1 %, w sezonie 2000/01 ulegnie dalszemu, tym razem bardziej drastycznemu ograniczeniu. Zużycie krajowe tych pasz, wynoszące w sezonie 1999/00 około 21,8 mln ton j. zb., w sezonie bieżącym może zmaleć o około 9 % do 19,9 mln ton, tj do poziomu z roku 1996/97. Zapowiada się około 10 % spadek zużycia pasz zbożowych, przy niewielkim zwiększeniu ich spasanania w formie przemysłowych mieszanek paszowych. Umiarkowanie (o około 2 %) zwiększyć się może zużycie surowców wysokobiałkowych. Z powodu spadku zbiorów zredukowane zostanie o 15 % krajowe zużycie nasion roślin strączkowych, a z powodu ograniczeń w imporcie mączek pochodzenia zwierzęcego ich zużycie zmniejszy się o około 35 %. O blisko 22 % powiększy się natomiast zużycie śrut nasion oleistych.

Po ostatnich dwóch latach, w których dominowały tendencje spadkowe w roku 2000 r, doszło do ożywienia popytu na pasze przemysłowe i wzrostu ich produkcji. Była ona o ok. 9 % wyższa niż w roku 1999 i wyniosła około 4,3 mln ton. Produkcja mieszanek średniobiałkowych zwiększyła

się o ok. 12%, podczas gdy ilość wytworzonych koncentratów obniżyła się o ok. 15%. Wzrost produkcji pasz przemysłowych był konsekwencją poprawy opłacalności produkcji trzody i drobiu mierzonych relacjami cen skupu żywca do cen pasz, a także potaniaenia pasz przemysłowych względem zbóż.

Wzrost produkcji pasz przemysłowych miał miejsce głównie w dużych zakładach przemysłu paszowego podczas gdy małe mieszalnie odnotowały jej regres. Znalazło to swoje odzwierciedlenie we wzroście o 45 % wartości sprzedaży pasz przemysłowych w zakładach zatrudniających powyżej 50 osób. Niestety nie skutkowało to poprawą kondycji finansowej tych zakładów. W okresie trzech pierwszych kwartałów 2000 roku ich zysk brutto obniżył się o 38 % a netto o aż o 47 %, zaś wskaźnik płynności finansowej spadł do 1.07.

W r. 2001 produkcja pasz przemysłowych może wynieść około 4.4 mln ton, tj. powiększyć się o około 3 %. Dotyczy to głównie pasz drobiowych, natomiast na dotychczasowym poziomie pozostanie prawdopodobnie produkcja mieszanek paszowych dla trzody.

Drastycznemu spadkowi krajowej produkcji pasz treściwych w sezonie 2000/01 towarzyszy umiarkowany wzrost importu surowców paszowych. Jego rozmiary w sezonie 1999/00 oceniane na około 2.66 mln ton j. zb. w sezonie bieżącym mogą zwiększyć się do 3 mln ton, tj. o około 12 %. Dotyczy to głównie importu zbożowych surowców paszowych (ziarna zbóż i produktów ubocznych jego przerobu), którego wolumen może powiększyć się 43 %. W niewielkim tylko stopniu (o około 1 %) powiększy się import surowców wysokobiałkowych. Wydatnie bo o około 19 % może zwiększyć się jedynie import śrut oleistych, natomiast w związku z wprowadzonym zakazem importu o 50 % zmaleje przywóz mączek pochodzenia zwierzęcego.

Zapowiada się około 22 % spadek eksportu śrut rzepakowych i 37 % mączek pochodzenia zwierzęcego oraz do znikomych ilości ograniczy się eksport zbożowych surowców paszowych, co skutkować może 25 % redukcją łącznego eksportu surowców paszowych.

W sezonie 2000/01 na rynku krajowym dominują zwykłe ruchy cen poszczególnych komponentów do produkcji mie-

szanek i koncentratów wykorzystywanych przez przemysł paszowy. Ze względu na występujące niedobory podaży, sezon ten upływa pod znakiem wzrostu cen zbóż oraz cen krajowych i importowanych komponentów wysokobiałkowych, zarówno śrut nasion oleistych (sojowych i rzepakowych), a zwłaszcza mączek pochodzenia zwierzęcego.

Nadchodzący nowy sezon 2001/02 przyniesie najprawdopodobniej dalsze podwyższenie ogólnego poziomu cen zbożowych surowców paszowych. Dojdzie do tego głównie z tytułu zapowiadanego wzrostu minimalnych cen pszenicy do 510 zł/t. i żyta do 355 zł/t. oraz wysokości dopłat do cen, które w okresie lipiec/sierpień-październik 2001 w skupie pszenicy mają wynosić 90-110 zł/t. zaś w skupie żyta 65-75 zł/t. Istnieją jednak przesłanki wskazujące na to, że zmiany rynkowych cen zbóż w ciągu tego sezonu nie będą przebiegały według scenariusza z sezonu 1999/00 i 2000/01. Jest bowiem bardzo prawdopodobnym, że po głębokim załamaniu, jakie miało miejsce w r. 2000, zbiory zbóż w br. mogą być odbudowane do poziomu z roku 1999 (25.7 mln ton), a więc powiększyć się o ponad 3 mln ton. Ze względu na trwający regres w chowie trzody chlewnej w sezonie 2001/02 towarzyszyć temu będzie relatywnie niewielki w granicach 1 mln ton (4 %) wzrost krajowego zapotrzebowania na zboża.

W tym stanie rzeczy po zakończeniu programu skupu zbóż z dopłatą ARR, rynkowe ceny zbóż w dalszych miesiącach sezonu mogą pozostawać pod presją podaży i najprawdopodobniej nie osiągną poziomu maksymalnej ceny finalnej dla producenta z października 2001 (cena minimalna + dopłata), tak jak to miało miejsce w sezonie 1999/00 i 2000/01.

Do wzrostu presji na ceny może przyczynić się nie tylko podaż ze źródeł krajowych lecz również z importu. Jeśli ceny minimalne i wysokość dopłat zatwierdzone zostaną na wspomnianym wyżej poziomie nieskutecznym może okazać się istniejący system ochrony rynku krajowego przed tanim importem.

¹ Chłonność krajowego rynku pasz treściwych, mierzona jest wielkością łącznego krajowego zużycia pasz zbożowych (zbóż oraz śrut zbożowych i otrąb) i wysokobiałkowych surowców paszowych (śrut nasion oleistych, strączkowych pastewnych, mączek pochodzenia zwierzęcego).

SUMMARY

The production of main types of concentrated feed stuffs (energetic and protein) for the 2000/01 consecutively declined with significantly higher rate – 19% versus 6% in the previous season. The production of grain feed stuffs declined by over 20%, while the production of high-protein feed stuff reminded unchanged from the 1999/00 season.

A deep decrease in domestic crops occurred along with a 24% decline in opening stocks of grain, which results in decline of total domestic grain supplies (total stocks plus current crop volume) by 14.5%.

Assuming the most optimistic scenario in the year 2001 the crops of basic cereals including mixed grain and maize can reach the level recorded in 1999 (25.7 mill tons). Many factors already indicate that reduction of grain plantings in the season of 2000/01 is not likely to occur while average yield can increase to some 28.5-29.5 dt/ha versus 25.4 dt/ha in the year 2000. If these assumptions are correct cereal crops would fall between 25 and 26 mill tons.

Reflecting downward tendencies in animal production (particularly in hog production) the capacity of domestic market for concentrate feed [1], which in the season of 1999/00 decline by 1%, in the season of 2000/01 is to decline sharply. Therefore domestic use of concentrated feeds (amounting in 1999/00 about 21.9 mill tons) in the season of 2000/01 may decline by 9% to 19.9 mill tons. The use of grain feed stuffs is expected to decline by 10% with a slight increase in their use in a form of industrially manufactured mixes. It will be accompanied by a moderate (by about 2%) increase in the use of high protein feeds. Due to decline in crops domestic use of legumes is likely to decline by 15%. In view of the restriction imposed on imports the use of animal meals is forecast to decline by about 35%. The use of oilmeals is to increase by 22%.

Following two last years of downward tendencies the increase of demand for manufactured feed along with the increase in their production were observed in the year 2000. The production of manufactured feeds in the year 2000 increased by 9% as compared to 1999 and reached about 4.3 mill tons. The produc-

tion of compound feeds with protein content of 10-15% increased by approx. 12%, while the production of protein concentrates declined by 15%. The increase in the production of manufactured feeds resulted from an improvement of the profitability of hogs and poultry production measured by price relationships between livestock and compound feeds and decline in relative prices of manufactured feed versus the prices of grains.

The increase in the production of manufactured feeds recorded mainly large scale feed enterprises, while small feed producers restricted their output. It was mirrored with a 50% increase of sales of the enterprises employing more than 50 employees. Unfortunately it did not improve their financial standing. Gross and net profit of the enterprises over three quarters of the year 2000 declined by respectively 38 and 47% and liquidity ratio declined to 1.07.

The production of manufactured feed in the year 2001 is forecast at about 4.4 mill tons, i. e. 3% higher than recorded in the previous year. The growth in production particularly concerns the feed for poultry, while the production of feed for hog fattening is expected to remain unchanged.

Sharp decline in domestic production of concentrated feed in the season of 2000/01 is accompanied with a moderate increase in imports of feed components. The scope of the imports of feed components, estimated in the season 1999/00 at approx. 2.66 mill of grain units (GU), in the current season may increase by 12% up to about 3.0 mill tons. The increase in imports would mainly concern grain feed stuffs (grains and by-products), which are likely to increase even by 43%. The imports of high-protein feed components are expected to increase just by about slight 1%. On the other hand a substantial increase by 19% is forecast in case of oilmeals. Reflecting import ban the imports of animal meals are projected to decline by 50%.

On the export side a 22 and 37% decrease in case of rapeseed meals and animal meals respectively is expected. The export of grain feeds is to decline to slight quantities. Therefore total

exports of feed stuff is likely do decline by 25%.

The season of 2000/01 on domestic market has been dominated by upward price movements regarding particular components used in the production of feed mixes and concentrates for fed industry. Due to persisting shortages, the current season is featured by increasing prices of grain and both domestic and imported high-protein feed components including as well oilmeals (soy meal and rape meal) as in particular animal meals.

The forthcoming 2001/02 season will probably bring further increases in overall price level of grain based feed components that will be caused by announced increase of minimum prices for wheat and rye respectively to 510 and 355 PLN/t and increase of the level of supplementary payments, which over the period of July/August-October 2001 will amount to 90-110 PLN/t for wheat and 65-75 PLN/t for rye. However there are some indicators that the pattern of price increases in the market will be different from the scenarios observed in the 1999/00 and 2000/01 seasons. Following the decline in the year 2000, grain crops this year are likely to rise by 3 mill tons to the level recorded in 1999 (25.7 mill tons). Due to persisting regress in hog production the demand for grain in the season 2001/02 is expected to increase by 1 mill tons or 4% which is not significant in relation to forecasted increase in grain supply.

Reflecting that once the intervention procurement is over grain market prices would remain under supply pressure and which is most likely would not reach the level of final prices (minimum price + supplementary payment) paid to the producers in October 2001, as it happened in two previous seasons. The supply pressure will result not only from domestic supplies but also from imports. If the minimum prices and the level of supplementary payments were approved at the above-mentioned level, prevailing system of internal market protection against cheap imports would appear inefficient.

¹ capacity of domestic feed market is measured in terms of total use of grain feed stuff (including grain meals and bran) and high protein feed stuff (oilmeals, legumes and animal meals)